

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16266/2023
30.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Жарко Баришић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије-Високи савет судства, Основни суд у Новом Саду, коју заступа Државно правобранилаштво-Одељење у Новом Саду и ББ адвоката из ..., чији је пуномоћник Славко Попивоца, адвокат из ..., ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 506/2023 од 23.02.2023. године, у седници одржаној 30.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 506/2023 од 23.02.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 352/2021 од 13.12.2022. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев делимично усваја. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништаво и да не производи правно дејство пуномоћје Ов И бр. 1636/2013 од 18.01.2013. године оверено пред Основним судом у Новом Саду. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно исплате на име причиње материјалне штете износ од 5.602.955,00 динара са законском затезном каматом од 30.01.2013. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 506/2023 од 23.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у побијаном одбијајућем делу одлуке о тужбеном захтеву и делу одлуке о трошковима парничног поступка (ставови трећи и четврти изреке првостепене пресуде). Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију и допуну ревизије, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/2023, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, током јануара 2013. године у канцеларију туженог адвоката дошао је човек око 50 година старости са преписом листа непокретности и изјавио да жели да прода некретнину површине 6 катастарских јутара и упитао га да ли он жели да посредује у тој куповини. Тужени је тада фотокопирао личну карту тог човека, упоредио податке из личне карте са подацима из листа непокретности, видео да се поклапају у погледу имена власника некретнине уз шта му је тај човек рекао да за некретнину тражи 55.000 евра, да није хитно, јер су у току преговори са братом око куповине те непокретности. Тужени адвокат је ту непокретност понудио овде тужиоцу будући да се познају још од 1985. године, да га је раније заступао, те да је тужилац уз стручну помоћ туженог адвоката у ранијем периоду купио око 20 некретнина за које је тужени адвокат сачињавао уговоре. Тужилац је био заинтересован за куповину и понудио је износ од 50.000 евра, након чега је тужени адвокат контактирао наводног власника и рекао му тужиоцеву понуду, коју је овај прихватио и 17.01.2013. године дошао у канцеларију туженог адвоката и питао га да ли може без његовог присуства да се обави купопродаја, не дајући никакав разлог за то. Тада је сачињена пуномоћ којом наводни власник овлашћује туженог адвоката да у његово име и за његов рачун прода предметну непокретност, преузме купопродајну цену, те да га у вези са продајом те непокретности заступа пред надлежним органима све до уписа права на предметној непокретности на име купца. Истом приликом тужени адвокат је сачинио и налог о томе што му је наложено да учини у име налогодавца када је, поред осталог, туженом речено да је власник понудио ту некретнину власницима суседних парцела, дао му имена лица који су били власници суседних парцела, што је тужени адвокат проверио и установио да је то тачно. Тај човек, наводни власник, је оверио пуномоћје у Основном суду у Новом Саду 18.01.2013. године, када је између осталог овлашћено службено лице суда за оверу-ВВ, сачинио и записник о овери који је потписао давалац овлашћења наводни ГГ, доказујући идентитет на основу личне карте број ... ПС Нови Сад. То лице је затим донело оверено пуномоћје туженом адвокату у канцеларију, да би након тога тужени уговорио састанак са тужиоцем када му је рекао да има пуномоћ за продају и заказао оверу уговора за 30.01.2013. године.

Наведеног дана у канцеларију туженог адвоката приступио је тужилац са својом супругом, када је закључен купопродајни уговор, потписан од стране пуномоћника наводног продавца ГГ, овде туженог адвоката и купца, овде тужиоца и истог дана је оверен пред Основним судом у Новом Саду под бројем Ов 983/2013. Том приликом тужилац је исплатио туженом адвокату као пуномоћнику наводног ГГ на име купопродајне цене износ од 50.000 евра у готовини, а тужени адвокат издао тужиоцу признаницу. У послеподневним часовима истог дана лице које се представило као власник непокретности дошао је у канцеларију туженог адвоката, када му је тужени предао новац и потписана је признаница да је примио наведени износ од 50.000 евра.

Туженом адвокату није било ништа сумњиво што наводни власник није могао да дође пре поподне на оверу, а што је поподне могао да дође да преузме новац. Тужилац и наводни власник непокретности као продавац се критичном приликом нису уопште срели. Убрзо након тога тужени адвокат је одрадио пореску пријаву, упис у лист непокретности и у фебруару је завршио све послове везано за ову купопродају.

Тужилац је у пролеће исте године почео да обрађује земљу коју је купио. Стварни власник предметне непокретности ГГ дошао је на њиву априла месеца када је видео да је њива већ посејана и сазнао од суседа да је његову њиву купио тужилац. Након тог сазнања, стварни власник је контактирао овде тужиоца, односно његовог сина, који је контактирао туженог адвоката и рекао му да се појавило лице које тврди да је власник непокретности коју су они купили јануара месеца. Након тога у канцеларију туженог адвоката дошао је ГГ, стварни власник непокретности, са својом личном картом и објаснио му шта се догодило. Тужени адвокат је извадио предмет, упоредио личну карту и схватио да је он прави ГГ, да су се личне карте разликовале у погледу серијског броја и фотографије и када је схватио шта се догодило, да је реч о превари, односно фалсификату и да ГГ није потписао пуномоћје на основу којег је тужени закључио уговор, тужени адвокат је случај одмах пријавио полицији подносећи кривичну пријаву против НН лица.

У поступку који је вођен пред Основним судом у Врбасу П 585/2017 по тужби стварног власника ГГ против овде тужиоца, пресудом од 27.04.2018. године утврђена је ништавост уговора о продаји који је тужилац као купац закључио са лицем које се представило као ГГ. Наложено је тужиоцу да трпи да се код надлежног катастра непокретности изврши успостава ранијег стања уписа на предметној непокретности (упис на име стварног власника ГГ). Тужени адвокат је ГГ једном приликом током 2002. године сачинио уговор о купопродаји када је предмет купопродаје била иста земља, а ГГ је након тога преко туженог купио акумулатор који му је тужени испоручио. Туженом адвокату сваке године кроз канцеларију прође стотинак људи којима је радио уговоре, због чега не упамти лица странака, а адвокатуром се бави 37 година. Пре овог догађаја тужени адвокат није имао сличних искустава, с тим да је након тог догађаја чуо за неке серијске преваре сличне овој. Тужени адвокат жали због свега што се догодило будући да је увек имао добру сарадњу са тужиоцем.

Оверу спорног пуномоћја вршио је службено лице ВВ, који пре овог догађаја није имао искуства да је неко са фалсификованом личном картом оверава потписа, али је чуо да је било таквих ситуација. Приликом овере предметног пуномоћја ВВ је сачинио и записник о овери И број 1636/2013 од 18.01.2013. године. Оригинална лична карта ГГ се у односу на фалсиковану личну карту разликује у погледу фотографије, ивице личне карте су на оригиналној личној карти заобљене, док су на фалсификату оштре, у фонту слова чија разлика није велика, положају података који се уносе у личну карту и који се у оригиналној личној карти налазе на средини сваке рубрике, док су на фалсификату ти подаци уношени почев од леве ивице странице ка десној, као и што се разликује по серијском броју на дну почетне странице и у погледу периода издавања и важења личне карте.

Поступак који је покренут по кривичној пријави оштећеног овде туженог адвоката против НН лица због извршења кривичног дела преваре из члана 208. и кривичног дела фалсификовање исправе из члана 355. Кривичног законика Републике

Србије је пред надлежним Основним јавним тужилаштвом у Новом Саду, излучен током 2019. године, због наступања застарелости.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су најпре применом материјалног права из одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, оценили да је ништаво и да не производи правно дејство пуномоћје оверено пред Основним судом у Новом Саду Ов И 1636/2013 од 18.01.2013. године, којим је НН лице овластило туженог адвоката да у име и за рачун даваоца пуномоћја потпише уговор о купопродаји непокретности и предузме све правне радње и обавезе које из тог уговора произлазе за даваоца пуномоћја, јер је тужени адвокат доведен у заблуду у погледу својства власника непокретности, тим пре што је правноснажном пресудом утврђена ништавост купопродајног уговора из разлога што је исти закључен по основу пуномоћја коју туженом адвокату није издао први власник непокретности већ непознато лице које се на основу фалсификоване исправе преставило као власник. Одлучујући о тужбеном захтеву за накнаду материјалне штете, нижестепени судови су правилном применом материјалног права Закона о облигационим односима оценили да тужбени захтев за солидарно обавезивање тужених на накнду штете није основан.

Према члану 172. став 1. Закона о облигационим односима правно лице одговара за штету коју је његов орган проузроковао трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем своје функције. Из наведене одредбе произлази да странка има право на накнаду штете ако је штета настала као последица противправности, односно незаконитог или неправилног рада органа тужене, а што проистиче из члана 35. Устава Републике Србије, по коме свако има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете коју му је незаконитим и неправилним радом проузроковало службено лице.

Да би оштећени остварио право на накнаду штете од правног лица по правилима одговорности за другог, оштећени треба да докаже, поред општих услова за грађанско-правну одговорност (узрочна веза и штета), да је штету причинио орган правног лица незаконитим радом у вршењу својих функција, односно неправилним радом. Под незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Под неправилним радом подразумева се чињење или нечињење противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности која штети праву или интересима неког лица. При том не доводи ни свако неправилно поступање државног органа у оквиру законских овлашћења до права трећег лица на накнаду штете, већ одговорност правног лица постоји ако је штета настала као последица таквог рада њених органа који се може сматрати прекорачењем, злоупотребом или погрешном применом датих овлашћења.

У конкретном случају, супротно наводима ревизије, штета на коју се тужилац позива није последица противправне радње, односно незаконитог рада органа тужене Републике Србије у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Приликом овере потписа на пуномоћју у суду, посао овлашћеног службеног лица је да провери податке на пуномоћју, документ који се оверава и документ на основу кога може да се утврди идентитет странке (лична карта, пасош), те да упореди податке са пуномоћја са подацима из документа којима се доказује идентитет. Приликом провере докумената којим се доказује идентитет, овлашћено службено лице нема начин да провери ли је документ оригинал или не, осим ако на том документу не постоје драстичне разлике у

квалитету документа које не би могле остати непримећене. У конкретном случају, из резултата доказног поступка не произлази закључак да је поступање службеника тужене у Основном суду у Новом Саду, ВВ, који је радио на овери потписа било незаконито, односно неправилно у смислу члана 8. Закона о оверавању потписа, рукописа и преписа, којим је прописано да ће пре оверавања потписа службено лице утврдити идентитет подносиоца увидом у легитимацију издату од стране надлежног органа. Службеник суда је извршио увид у поднети лични документ, утврђујући идентитет подносиоца, а неправилности на исправи која је поднета као легитимација у погледу којих је утврђено да се поднета исправа разликује од оригинала (ивице, фонт, слова) нису биле такве да би код службеника који поступа са уобичајено дужном пажњом у обављању послова свог радног места изазвале сумњу у погледу њене аутентичности. С тога у његовом поступању приликом овере пуномоћја није било пропуста, нити је његово поступање одступало од регулисане, уобичајене и очекиване процедуре.

Правилан је закључак нижестепених судова да и на страни туженог адвоката у смислу одредби чл. 154, 155. и 158. ЗОО у вези са одредбама Закона о адвокатури нема кривице односно основа заснивање грађанскоправне одговорности за штету, која подразумева неизвршавање или неодговарајуће извршавање уговорне обавезе, постојање противправности, кривице и каузалне везе између узрока наступања штетне последице, што у конкретној ситуацији није случај. Тужени адвокат је у конкретном случају поступао стручно и савесно, у складу са законом, статутом адвокатске коморе и кодексом и није знао, нити је могао знати да неовлашћено заступа лице које му се представило као власник непокретности. То лице се адвокату легитимисало личним документом, а тужени адвокат је поступио у складу са стандардом пажње доброг стручњака који се од њега у правном промету очекује када је извршио упоређивање података из личне карте и података из извода из листа непокретности и утврдио да је лице које му се представило као власник непокретности и уписан у листу непокретности. Аналогно поступању службеног лица у суду, ни од туженог адвоката се није могло очекивати да поступајући по уобичајеној процедури уочи несаобразност личног документа који му је као легитимација власника дат на увид, односно није знао нити је могао знати да лице које му се легитимисало као власник то заправо није.

Одлука о тужбеном захтеву је донета правилном применом материјалног права, за коју су дати доволни и јасни разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд. Наводима ревизије тужилац понавља наводе истакнуте у жалби, а другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе којима је с позивом на битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред првостепеним судом и погрешно и непотпуно чињенично стање тужилац оспоравао правилност првостепене пресуде, али је и по оцени Врховног суда дао правилне разлоге које је узео у обзир, а који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби. Њима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени. У преосталом делу ревизија оспорава правилност утврђеног чињеничног стања и ставља примедбе на оцену доказа из члана 8. ЗПП, због чега се ревизија не може изјавити према члану 407. став 2. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом члана 414. ЗПП одлучио као у изреци.

Председник већа – судија

Весна Субић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић